

Kansrijk opgroeien en talentontwikkeling in Presikhaaf Oost.

Samenwerkingsinitiatief in de wijk Presikhaaf Oost met als doel een doorgaande leer- en ontwikkelingslijn in het onder schools en naschoolse programma, waarbij begeleiding in ontwikkeling en onderwijs afgestemd is op de behoeften van kinderen met als doel het bieden van optimale ontwikkelingskansen!

It takes a village to raise a child

Ons plan sluit zich aan bij bovenstaande zin als ook de Community gedachte van de BasisFluvius. De stad Arnhem heeft al eerder het belang van de community/wijk vastgelegd in het initiatief 'Van Wijken Weten'. Het Manifest-Jeugd heeft ook z'n punt op dit vlak gemaakt. De ontwikkelingen op de MEA (Maatschappelijke Educatieve Agenda) wijzen in dezelfde richting. Ook Passend Onderwijs met de motivatie om *thuis nabij* te blijven (de gedachte achter de Wet **Passend Onderwijs**, 'ieder kind heeft recht op een passende plaats in het onderwijs, **bij** voorkeur zo **thuisnabij** mogelijk') Dit plan sluit aan bij de hoofdthema's voor Presikhaaf, Structureel aanbod sport en spelen en Tegengaan verloedering en grensoverschrijdend gedrag, beschreven in het document Wijkprogramma Presikhaaf 2018, Het is gedachtengoed en ontwikkelingen die elkaar versterken.

Binnen het kader van "Kansrijk Opgroeien" zien wij, De Parkschool en de partners in de wijk, nieuwe mogelijkheden om structureel te gaan samenwerken in de wijk Presikhaaf Oost.

Dit plan is in nauwe samenwerking met het TLO (Team Leefomgeving), Rozet, sportbedrijf Arnhem en de werkgroep dagarrangementen van De Parkschool tot stand gekomen. Dit plan moet als een groeiplan gezien worden. Vanuit de activiteiten die we nu willen opzetten beginnen we eerst met deze stakeholders: TLO, Sportbedrijf Arnhem netwerkpartners in de wijk en Rozet.

Hoe ziet de wijk eruit?

(Zie ook Wijkprogramma Presikhaaf Oost)

Presikhaaf is een wijk met een grote verscheidenheid en diversiteit. De buurten in Presikhaaf verschillen sterk van elkaar. Zowel qua leeftijdsopbouw, afkomst en gemiddeld besteedbaar inkomen. Dit betekent ook dat elke buurt zijn eigen parels en aandachtspunten heeft.

Presikhaaf Oost;

De buurt Over het Lange Water is een 'gemiddelde wijk', Dat geldt voor de leeftijdsopbouw, etnische achtergrond en het besteedbaar inkomen maar ook voor de tevredenheid van inwoners met de kwaliteit van de woonomgeving. De sociale cohesie verschilt van straat tot straat. Buurtcentrum Oosthof met het daar naastgelegen Park Kinderkamp is een ontmoetingsplek voor buurtbewoners.

De meeste leerlingen van De parkschool komen uit de buurt Over het Lange Water en Presikhaaf 1 en 2.

Als we kijken naar de kinderen en de ouders in Presikhaaf Oost en Presikhaaf 1 en 2, dan zien we:

- Werkloosheid. Het aantal inwoners met een WW uitkering is vergeleken met 2014 gedaald van 180 naar 150 inwoners. Het aantal werklozen is het hoogst onder de laagopgeleide inwoners.
- Lage inkomens en armoede. Het gemiddeld besteedbaar huishoudensinkomen ligt in Presikhaaf met €31.000 onder dat van Arnhem €35.600.
- Het aantal huishoudens met een inkomen tot 120% ligt met 18,8% onder het percentage in Arnhem (21,2%). Het aantal kinderen dat in deze gezinnen ligt lager als in Arnhem.
- Een culturele mix (12,2% westerse, 24,4% niet westerse en 63,3% nederlandse herkomst)
- Veel alleenstaanden (59% eenpersoonshuishoudens; Presikhaaf West 50%) - Grote gezinnen in kleine woningen (gemiddelde huishoudensgrootte Presikhaaf-Oost 1,65; Presikhaaf West 1,98; Arnhem 1,92)
- Leefomgeving van kinderen is versnipperd ingericht. De kinderen maken gebruik van

veel verschillende voorzieningen.

- Aantal geboortes per 1000 inwoners is in Presikhaaf-Oost 8,9; In Arnhem 10,5.

Aantal sterften per 1000 inwoners 9,6 in Presikhaaf-Oost; In Arnhem 8,7.

- 90 kinderen krijgen in de wijk een vve aanbod.
- 31% van de inwoners in Presikhaaf-Oost is hoogopgeleid (36% Arnhem), 36% van de inwoners is middelbaar opgeleid (33% Arnhem), 33% van de inwoners is laag opgeleid (31% Arnhem).
- De leefbaarheid krijgt in Presikhaaf het rapportcijfer 6,9 (Arnhem 7,2). Het rapportcijfer voor de woonomgeving in Presikhaaf is 7,1 (Arnhem 7,3).
- De wijk wordt al jaren aangepakt met wijkvernieuwingsprojecten. Hierdoor verandert de situatie in de wijk. In presikhaaf-Oost zijn er in vergelijking met Arnhem meer woningen in het lager segment. Woningen vanaf €200.000 zijn minder vertegenwoordigd in deze wijk.
- In 2018 waren in Presikhaaf Oost 114 kinderen van 2 tot 4 jaar en 435 basisschoolkinderen (zie Arnhem in cijfers). Er gaan veel kinderen buiten de wijk naar school.

Kansrijk opgroeien Wij zien het als onze opdracht om kinderen kansrijk te laten opgroeien. Dit doen we door hoge verwachtingen te hebben van onze leerlingen en door te werken aan zo hoog mogelijke leeropbrengsten. Een herkenbare en zichtbare doorgaande leer- en ontwikkelingslijn vinden we hierbij erg belangrijk. In de ontwikkeling loopbaan van kinderen zijn er veel overgangsmomenten, zij markeren vaak een groeistap in de ontwikkeling. Overgangsmomenten die binnen de wijk plaatsvinden: voorschools - school - naschools - sport- - PO-VO etc.

Door gezamenlijk in dit project op te trekken, versoepelen we mogelijk de overgangsmomenten, versterken we de korte lijntjes tussen de begeleiders die met kinderen bezig zijn (of dat nu leerkrachten, vakmensen, of pedagogische medewerkers zijn). En zo kunnen we gezamenlijk de ontwikkelingskansen vergroten, de doorgaande ontwikkelingslijn betere vormgeven en kindnabij blijven (community).

Wat ons verbindt is het “kansrijk opgroeien” van onze leerlingen en kinderen uit de wijk Presikhaaf Oost en de focus op;

- **Taal**
- **Gedrag**
- **“We doen het samen met ouders”.**

Taal Groot gedeelte van onze leerlingen komen met een taal- en /of ontwikkelingsachterstand op school. Redenen zijn o.a.;

- verschillende culturele achtergronden - tweetalige opvoeding - onderstimulering in de thuissituatie. De samenwerking met voor- en vroegschool is hierin erg belangrijk. Een doorgaande leer- en ontwikkellijn, een warme overdracht en een goede samenwerking met ouders en verzorgers zijn hierin succesvol gebleken.

Taal is een speerpunt uit het jaarplan van De Parkschool. Het is belangrijk om Taal als ontwikkelpunt mee te nemen in het culturele en bewegingsaanbod onderschools en naschools. Tegelijk met het aanbod van Sport en Theater onder- en na school willen we in De Parkschool starten met de **Bibliotheek op School**.

Bij dit document stuur ik als bijlage de presentatie van De Bibliotheek op School. In deze presentatie uitleg over de Bibliotheek op School en het belang van lezen voor de ontwikkeling van onze kinderen.

“Taal is een sleutel om jezelf, elkaar en de wereld om je heen beter te begrijpen, het helpt je om beelden, gedachten en gevoelens onder woorden te brengen, daarmee ontwikkel je je eigen stem, je eigen taal en je eigen identiteit.”

De kracht van de Bibliotheek op School.....

- Het vergroot het plezier in lezen en verbetert de taal- lees en informatievaardigheden van kinderen.
- Het is een gezamenlijke netwerkaanpak voor bibliotheken, primair onderwijs en overheid.

Het aanbod van de boeken in de Bibliotheek op school is afgestemd op de thema,s op school en sluit aan bij onze focus op Taal, gedrag en samen met ouders.

“ De onmisbare schakel;

De taal van de ouders is het meest bepalend voor de taalontwikkeling van het kind.”

Gedrag Opbrengstgericht werken aan gedrag. De Parkschool wil zich, met het oog op preventie, samen met de netwerkpartners richten op het stimuleren van gewenst sociaal gedrag. We willen onze leerlingen een aanbod bieden van toekomstgerichte vakoverstijgende vaardigheden, waaronder een aantal sociale en zelfsturende

vaardigheden. We willen het eigenaarschap van het leren bij de leerlingen zelf neerleggen, vanuit het idee dat dit positieve effecten heeft op de motivatie en de zelfsturende vaardigheden.

We werken vanuit een doordacht pedagogisch klimaat. Dit omvat een pakket van maatregelen dat bedoeld is om gewenste gedragingen uit te lokken, te vergroten en te bekrachtigen en ongewenste gedragingen te voorkomen.

In ons beleid rondom het pedagogische beleid staat centraal;

- Het pedagogisch handelen van (vak) leerkrachten
- Het teambreed tonen van voorbeeldgedrag
- Het betrekken van leerlingen bij hun eigen gedrag vorderingen
- Ouderbetrokkenheid "We doen het samen met ouders"

We gebruiken op De Parkschool de Basisleerlijn Sociaal gedrag van de CED groep. (Zie bijlage). Voor het komende schooljaar willen we de gedragslijn: **Aardig doen** centraal stellen. De leerlingen leren naar algemeen geaccepteerde normen en waarden omgaan met anderen en samenwerken aan een gezamenlijke taak of gezamenlijk spel en leren omgaan met conflictsituaties.

We doen het samen met ouders.

Om zo goed mogelijk af te stemmen op de onderwijsbehoefte van onze leerlingen vinden we het van groot belang dat ouders en school samenwerken, in een educatief partnerschap. Ouders kennen hun kind heel goed, weten hoe hun kind zich gedraagt in gewone maar ook in ongewone situaties. Ouders hebben vaak een goed zicht op sterke en zwakke kanten van het kind.

De school heeft verstand van kennisoverdracht, het ontwikkelen van sociaal-emotionele en cognitieve vaardigheden, weet hoe leerlijnen verlopen en ziet kinderen functioneren in een groep. Wanneer ouders en school erin slagen deze kennis regelmatig en in een open klimaat uit te wisselen, kan dat de maximale ontwikkeling van de leerling ten goede komen.

Door gezamenlijke inzet van partners uit de wijk willen we alle kinderen de kans geven zich breed te ontwikkelen. Wij werken samen aan de brede persoonsvorming van onze kinderen, zodat zij een kansrijke toekomst tegemoet gaan, waarin zij zijn voorbereid op de vragen die de nieuwe, veranderende samenleving aan onze kinderen stelt. Gezien, o.a. de complexiteit van gedrag in algemene zin, van gedrags didactiek in het bijzonder en de intensiteit van de professionalisering die ermee gemoeid gaat, willen we graag extra expertise in huis halen.

We kiezen in dit plan om het cultuur- en bewegingsonderwijs in te zetten als krachtig middel voor de Taal- Sociale en Persoonsontwikkeling van kinderen. Juist voor onze leerlingen die in hun thuissituatie minimaal in aanmerking komen met cultuur en sport. Daar waar mogelijk doen

we dit in nauwe samenwerking met ouders en verzorgers. Het geheel zal een positief effect hebben op onze opbrengsten.

Langdurig, Dichtbij en Intensief

Met de partners in de wijk, willen wij samenwerken onder het motto;

Langdurig, Dichtbij en Intensief.

Langdurig - omdat wij in de praktijk hebben gezien dat korte, tijdelijke trajecten niet structureel bijdragen aan de ontwikkeling van kinderen. De verlengde schooldagen zijn daar een voorbeeld van. Deze trajecten hebben door de vluchtige en tijdelijke aard niet structureel kunnen bijdragen aan het kansrijk opgroeien in de wijk.

Dichtbij - omdat voor deze doelgroep het stedelijk aanbod financieel en fysiek niet bereikbaar is. Het aanbod moet in de vertrouwde leefomgeving van het kind plaatsvinden.

Intensief - zodat het aanbod structureel onderdeel uitmaakt van het wekelijkse schoolaanbod. Daardoor worden alle kinderen intensief bereikt.

Wij zijn er van overtuigd dat intensief investeren in de sociale en persoonsvormen vaardigheden van kinderen bijdraagt aan positieve ontwikkelingen in het hele gezin en dus de sociale cohesie van de wijk. Daarom slaan wij, De Parkschool, TLO, sportbedrijf Arnhem en Rozet de handen ineen voor een goed en op elkaar afgestemd onderschools en naschoolprogramma. In dit programma worden onze speerpunten, Taal, Gedrag en We doen het samen met ouders, verwerkt. Het veranderde beleid waarbinnen gemeente Arnhem inzet op 'ontschotting van taken en budgetten' biedt kansen om te werken aan een integraal plan dat het onderschools curriculum nauw verbindt aan naschools/ wijkgericht aanbod. Hierdoor krijgen kinderen optimale kansen in Presikhaaf Oost om zich breed te ontwikkelen.

'Socialisatie en persoonsvorming' door inzet van Theater-Sport. Cultuureducatie is een breed vakgebied. De Parkschool kiest ervoor om de kunstvakken theater en sport centraal te stellen. Theater en sport zijn heel geschikte vormen om naast de cognitieve en creatieve ontwikkeling van kinderen ook de sociale en persoonsvormende aspecten te ontwikkelen, zodat deze vervolgens in hun toekomst breed ingezet kunnen worden. De Parkschool ontwikkelt in samenspraak met samenwerkingspartners (vakleerkrachten) uit de wijk, structurele leerlijnen theater en sport die passen bij de onderwijssituatie en het curriculum van de school. De kinderen krijgen wekelijks een theater- en sportles van deze vakleerkrachten en hebben daarnaast de mogelijkheid om door te stromen in een naschools programma. Dit naschoolse programma sluit inhoudelijk aan bij het schoolse programma en wordt op die manier als leertijdverlenging ingezet. Alleen kinderen (en ouders) die zich langdurig minimaal één jaar

inschrijven en verbinden, komen in aanmerking voor de naschoolse activiteit.

De samenwerkingspartners direct betrokken bij dit plan zijn;

Rozet: Rozet heeft als expertise centrum voor kunst- taal en erfgoed, kennis en kunde over de kunstvakken in het onderwijs, de vrije tijd en in de wijk. Verschillende afdelingen binnen Rozet (onderwijs, cursus en de Cultuurmakelaar uit de wijk) werken daarom mee aan een integraal aanbod voor de kinderen in de wijk. Rozet Onderwijs kan De Parkschool en de vakleerkrachten theater en sport begeleiden/ondersteunen bij het ontwikkelen van een doorgaande leerlijn op maat. Deze begeleiding wordt gefinancierd uit de subsidie "Cultuureducatie met Kwaliteit". De cultuurmakelaar is de verbinder tussen de school en de (culturele) wijkpartners.

Deze plannen om kunstvakken structureel in te zetten, maken deel uit van een groter plan (in ontwikkeling) dat de school heeft, waarin ook sport en groen een belangrijke rol spelen.

Sportbedrijf Arnhem;

Samen aan de slag met het bewegende kind

Bewegen leer je vooral door het veel te doen en op jonge leeftijd moeten kinderen in contact komen met een grote variatie aan beweeg ervaringen, omdat zij op jonge leeftijd optimaal gevoelig zijn om te leren bewegen en sporten.

Een belangrijke conclusie van het Sportakkoord en specifiek het deelakkoord "van jongs af aan vaardig in bewegen" is dat een groot deel van de jeugd minder is gaan bewegen/spelen en daardoor ook minder motorische vaardigheden bezitten. Dit probleem staat niet op zichzelf, maar is een maatschappelijk issue dat niet alleen opgelost kan worden door sec meer uren bewegingsonderwijs of het aanstellen van extra vakleerkrachten. Nee, de urgentie vraagt om een multidisciplinaire aanpak of integrale aanpak gericht op alle contexten waarbinnen het opgroeiende kind zich beweegt.

Voor deze gewenste integrale aanpak zijn key partners en invloedrijke partijen: de kinderopvang, de basisschool, de lokale sportaanbieders, de inrichters van directe woonomgeving en natuurlijk het eerste opvoedingsmilieu de thuissituatie (ouders) genoodzaakt tot samenwerking. Samen kunnen we dan komen tot de doelstelling van de Arnhemse aanpak: **5 uur bewegen per week voor ieder kind op en rondom de basisschool (2+1+2)**. Hierbij zetten wij in op twee uur bewegingsonderwijs onder begeleiding van een sportdocent op school, krijgen ze 1 uur per week extra bewegingstijd door bijvoorbeeld pauzesport/bewegend leren en heeft ieder kind de mogelijkheid tot twee uur bewegen na school bij de buurtsportcoach (sportmix/instuif) of sportvereniging.

Samenwerking op operationeel niveau

De integratie van binnen en buitenschools bewegen, het aansluiten van de georganiseerde sport op het programma van de school en maatregelen in de omgeving (wijk) van de school vraagt om goede samenwerking en afstemming tussen professionals en partners op wijkniveau. Hier liggen volop kansen voor de vakdocent:

Vakleerkracht als regisseur van bewegemanagement/bewegeteams

De vakleerkracht kan aan de basis staan van een verankering en integratie van Sport en Bewegen in de onderwijsvisie van de school en de verbindende schakel zijn naar de wijk i.s.m. de buurtsportcoach, de georganiseerde sport i.s.m. de trainer-coach/ instructeur en natuurlijk de ouders. De vakleerkracht en (buurt)sportcoaches moeten optimaal samenwerken en een bewegeteam vormen om zo menskracht, middelen en uiteindelijk programma, efficiënt en effectief op maat te organiseren. Zo ontstaat er passend aanbod voor ieder kind.

Plaatje: visual uit campagne www.ikbeweegmee.nl september 2018

Voorbeelden:

In **Arnhem** hebben de besturen voor het primair onderwijs, de gemeente Arnhem en het Sportbedrijf Arnhem gezamenlijk een visie ontwikkeld op het thema bewegingsonderwijs en

sport. In dit document liggen de afspraken voor de periode 2017-2021 rondom de gezamenlijke inzet op bewegingsonderwijs, het schoolzwemmen, het naschoolse sport en beweegaanbod i.s.m lokale sportclubs voor 4 jaar vast. Speciale onderwerpen zijn talentherkenning en het in kaart brengen en monitoren van de bewegingsvaardigheid, gezondheid/gezonde school, de inzet op bewegend leren, meer aandacht voor een veilige sport, speel en beweegomgeving in en rondom de school. De inzet van combinatiefuncties en sportcoaches (regie vanuit gemeente en Sportbedrijf) en het werken met beweegteams zijn onderdeel van de afspraken.

Succesfactoren in dit voorbeeld zijn:

1. gezamenlijk ontwikkelde visie met school en lokale partners die bestuurlijk is vastgelegd in meerjarenafpraak
2. voldoende ruimte voor lokaal maatwerk per school en per wijk, de situering van de school, de populatie, de kleur lokaal van het team en de soms achterliggende problematiek.
3. gezamenlijke gedragen visie opent toegang tot benutten vanuit andere beleidsterreinen bijvoorbeeld de inzet van budgetten vanuit armoedebeleid, gezondheidsbeleid (JOGG), en sportbeleid.

TLO team leefomgeving Arnhem

Doelen van het plan Kansrijk opgroeien en talentontwikkeling

- De kinderen halen door aanbod Bibliotheek op school, het theater en sportaanbod betere resultaten op het gebied van Taal, vergroten hun kennis van de wereld, dit versterkt de mondelinge taalvaardigheid. Het vergroot de vaardigheden omtrent presenteren en de sociaal-emotionele vaardigheden. Hierdoor zijn ze beter toegerust voor het vervolgonderwijs. De kans op een Diploma, passend bij de mogelijkheden van het kind, worden vergroot.
- Er is sprake van een doorgaande leerlijn theater en sport die het onderschoolse curriculum structureel verbindt aan het naschoolse aanbod. Waardoor de doorloop na het naschools aanbod vergroot wordt.
- Het bereiken van de ambities die de Parkschool wil bewerkstelligen op het gebied van gedrag wordt vergroot, door de integratie van deze gedragselementen met andere vakken (sport, theater en taal) en door de samenwerking met de partners uit de wijk.
- Er is sprake van een structurele samenwerking tussen de Parkschool en de partners uit de wijk. Het versterkt de onderlinge verbinding.
- Het realiseren van een theater en sport aanbod voor alle kinderen in Presikhaaf Oost, onder- en na schooltijd.
- De cultuurvakken en de sportactiviteiten hebben een vaste plek in het curriculum van De Parkschool.
- Ouderbetrokkenheid bevorderen door .: *Parkpodium*; 4x per jaar is er een Parkpodium waar kinderen hun talenten laten zien. We combineren de theater en sportlessen met de

optredens tijdens het Parkpodium. Ouders worden uitgenodigd om te komen kijken naar de voorstellingen. *Inlooplessen*; Tijdens de inlooplessen worden ouders uitgenodigd om een theaterles of sportles van hun eigen kind bij te wonen.

Meting opbrengsten We meten de leeropbrengsten op het gebied van taal en sociaal-emotionele ontwikkeling. Met behulp van de CITO meten we de taalontwikkeling o.a. aan de hand van de toets Begrijpend Luisteren en Lezen. Het doel, **aardig doen**, uit de basisleerlijn sociaal gedrag van de CED groep meten we ook twee per jaar in januari en juni. De school stelt in samenspraak met de direct betrokken partners de school ambities voor gedrag vast. Dan is het plan om in mei 2019 een (voor)meting te doen.

Bieb op school. Met de bieb op school hebben we de mogelijkheid om de boeken op school af te stemmen op de thema,s (o.a. aardig doen) die actueel zijn op school. We hopen hierdoor onder andere de leesmotivatie te verhogen.

Door inzet van CITO, basisleerlijn sociaal gedrag: Aardig doen, en metingen vanuit Bieb op School (vragenlijsten), zijn we in staat om op een goede en feitelijke manier de opbrengsten inzichtelijk te maken. Om de waarde van het aanbod echter goed in beeld te brengen en te kunnen delen met andere scholen en partners in de stad, willen we de cijfers aanvullen met een beeldverslag.

Om de beleving van kinderen en leerkrachten in beeld te brengen, filmt Rozet 3x per jaar reflectieve gesprekken in alle klassen. Dit beeldverslag zal gemonteerd worden en resulteren in een kort filmverslag, waarbij de resultaten via animaties ook zichtbaar gemaakt worden.